

T
E
U
T
S
U
H
A
K
E

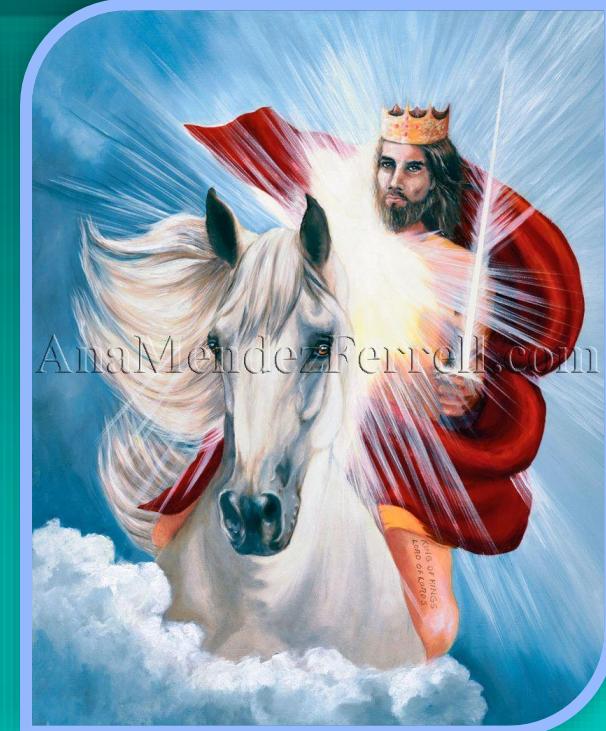
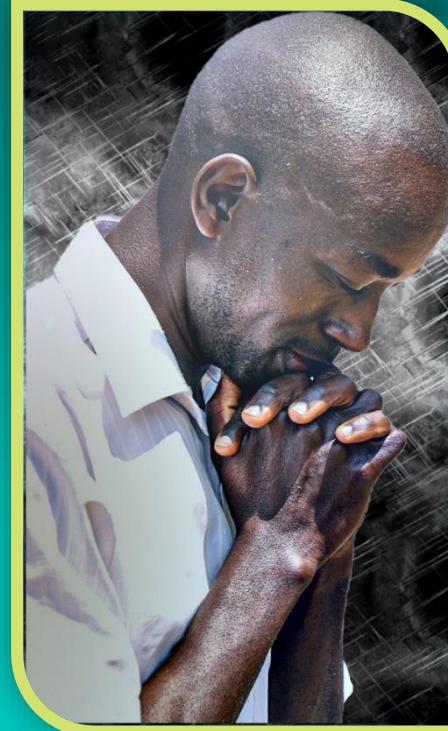
**‘Oku pehē ‘e
Sihova, “Ko e me‘a
‘i he fakamālohi‘i
‘oe masiva, mo e
ngaahi mafulu ‘oe
vaivai,
te u tu‘u hake;
te u fokotu‘u mo‘ui
ia meiate ia ‘aia
‘oku manuki kiate
ia.” (Sāme 12:5)**

'I he taimi 'oku 'ātakai'i ai 'e he faingata'á pe fakamaau ta'etotonú 'a e tangata fa'u sāmé, 'okú ne kalanga, "Tu'u hake, Sihova" (Saame 3:7; 7:6; 9:19; 10:12; 17:13; 35:2; 44:22; 132:8; 132:8).

'I he uhuhonga 'o e kalangá, 'oku tu'u hake 'a e 'Eikí 'o hangē ha tangata to'á ke malu'i 'a e ta'e-malu'i (Saame 12:5); pea ke fakamaau mo fakamo'ui "'a e angamalū 'o e māmaní" (Saame 76:9).

'Oku 'i ai foki mo ha 'aho ke tu'u ai 'a e 'Otua mei hono tu'unga 'i he fale hufanga'anga ke fakahoko 'ene houhau – 'a 'ene "ngae ngali kehe" (Is. 28:21) – pea 'alo'ofa ki hono kakai (Saame 102:13).

→ Ko e tangata to'a (Saame 18).

→ Fakamaau:

→ Ko e tangata to'a (Saame 18).

→ Fakamaau totolu 'a e tangata (Saame 82).

→ Ko e faingata'a:

→ Houhau fakalangi.

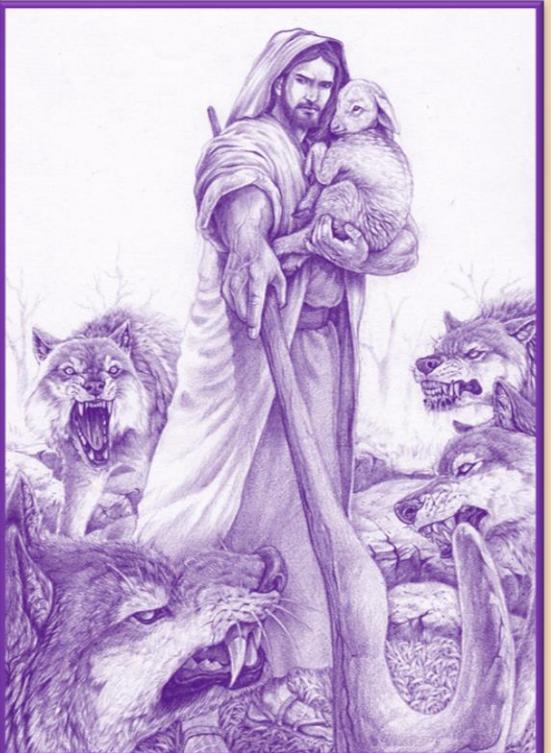
→ Ko e Hūfanga'angá (Saame 99).

KO E TANGATA TO'A

"Na'á ne fakahaofi au mei hoku fili mālohi, pea meiate kinautolu na'e fehi'a kiate aú: He na'a nau fu'u mālohi kiate au" (Saame 18:17)

'Oku ma'u nai 'e he 'Otuá 'a e mālohi ke malu'i kitautolu? 'Io (Saame 18:2).

'Oku tau lava 'o mamata ki hono fakahaa'i 'e he 'Otuá ia ko ha tangata to'a 'oku heka he hōsí; 'o fakatupu 'a e tetetete 'a e māmaní mo hiki hake 'a e 'ahu mo e afi 'i hono 'ā haké; mamatea 'a e fili 'aki hono le'o malohi; 'o faka'aonga'i 'a e ngaahi malohi 'o natula ko 'ene ngaahi ngahau; pea fakahaofi ai 'a kinautolu 'oku tangi kiate lá (Saame 18:7-18).

Neongo ko ha tangata to'a ia na'á ne anga ki he taú, na'e 'ikai 'aupito ke falala 'a Tēvita ki hono mālohi tonu, ko hono potó, pe ko 'ene poto'i 'i hono tokanga'i 'a e ngaahi me'ataú. Na'a ne mo'ua 'i he kotoa 'o 'ene ngaahi ikuna ki he 'Otua, 'a ia na'a ne tau ma'u pe ma'ana(Saame 18:47-48).

Ko e fakapapau mo e lahi 'o e ngāue 'a e 'Otuá 'oku totonu ke fakamovetevetea atu ai ha fa'ahinga veiveiua fekau'aki mo e tokanga lahi mo e manava'ofa 'a e 'Otuá ki he kau faingata'a'iá pe fekau'aki mo 'Ene malava ke ikuna'i 'a e koví. Ko e me'a pē 'oku fie ma'u ke tau tatali ke Ne fai ia.

**FAKAMAAU
TOTONU**

FAKAMAAU TOTONU FAKALANGI

"He ko e ngaohikovia 'o e masiva, He ko e mapuhoi 'a e faingata'a'ia, te u tu'u hake 'eni, 'oku folofola 'e he 'Eiki; Te u malu'i ia meiate ia 'okú ne fakafuofuolahi iá"
(Saame 12:5)

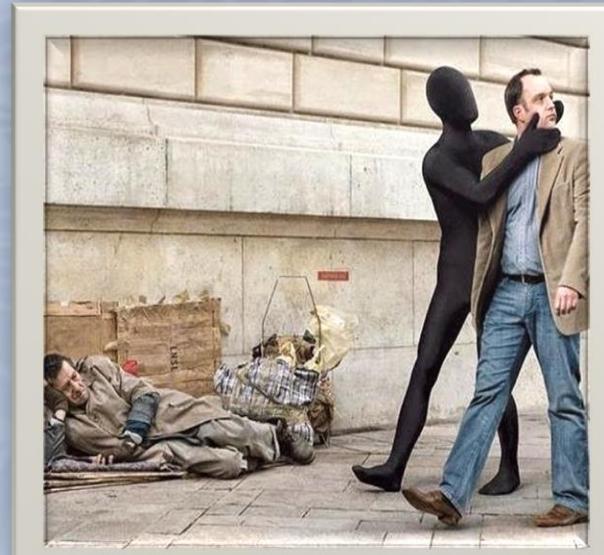
'Oku fakamahino'i mātu'aki mahino 'e he Tohi Tapú 'oku 'ikai ke kātaki'i 'e he 'Otuá 'a e fakamaau ta'etoton Kapau 'e tangi 'a e faingata'a'íá pe ko e kau faingata'a'íá ki he 'Otuá, 'okú Ne tu'u hake ke foaki kiate kinautolu 'a e fakamaau totonú (Saame 12:5).

'I he taimi na'á ne ongo'i laveangofua mo puke aí, pea na'e faka'amu fakapulipuli 'a hono ngaahi kaume'á tonu ki he'ene maté, na'e tangi 'a Tēvita ki he 'Otuá

(Saame 41:7-9). 'I he'ene vete 'ene ta'efe'ungá, na'á ne tuku 'ene me'á 'i he to'ukupu 'alo'ofa 'o e 'Otuá, 'i he loto falala te Ne fanongo kiate ia
(Saame 41:4, 11-13).

'Oku hanga 'e he tō'onga fakakaukau 'a e 'Otuá kiate kinautolu 'oku faingata'a'íá 'o ui kitautolu ke tau ongo'i 'a e me'a tatau, 'a ia, 'oku totonu ke tau tokanga'i kinautolu. 'Oku fakapale'i 'e he 'Eikí 'a kinautolu 'oku nau ma'u e tō'onga fakakaukau ko 'en(Saame 41:1-3).

Kuo pau ke tau fakafepaki'i 'a e fakafe'ātungiá, 'o 'ikai falala ki hotau potó pe malavá, ka ki he poto mo e mālohi 'o e 'Otuá. Ko la tokotaha pē te Ne lava 'o fai 'a e ngāue totonú. 'E fakamau'i 'e he 'Otua 'a e ngaohikovia kotoa pe, pea pehe ki he ta'etokanga 'i hono tokoni'i 'o e kau ngaohikovia (Matiu25:31-46).

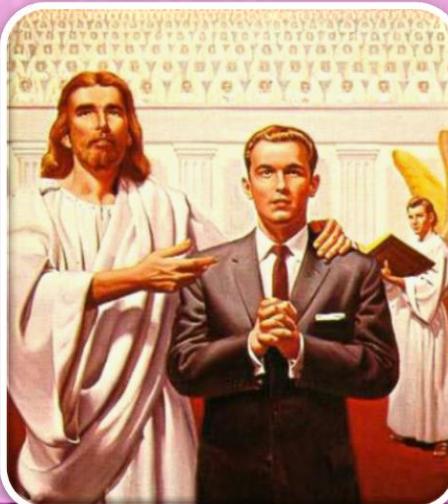
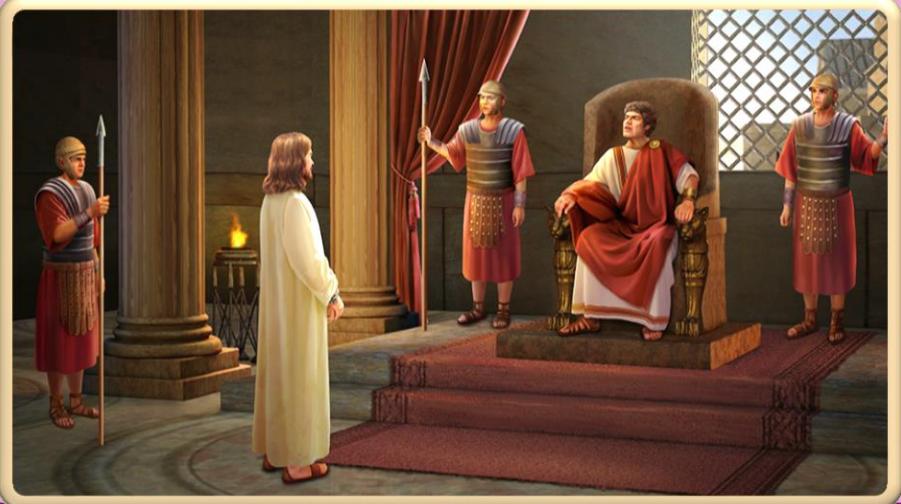
FAKAMAAU TOTONU ‘A E TANGATA

"Malu‘i ‘a e masivá mo e tamai maté: Fai ‘a e fakamaau totonú ki he faingata‘a‘iá mo e faingata‘a‘iá" (Saame 82:3)

Na‘e tuku ‘e he ‘Otuá ‘a e malava ke fakamāu‘i ‘a e kau taki ‘o e kakaí, kae hoko ‘a e tu‘í ko e fakamaau lahi ‘o ‘Isilelí (Saame 72:1-2). Ko kinautolu ‘oku fakamaau ‘i he vahe fakalangi ‘oku ui kinautolu ko e "ngaahi ‘otua" (Saame 82:1).

‘Oku mahulu atu ‘a e vahe ko ‘eni ‘i he kakai ‘o e ‘Otua. Ko e tokotaha kotoa pē ‘okú ne ma‘u ‘a e mālohi ke fakamāu‘i, ‘okú ne fai ia ‘i he mafai faka-‘Otuá, neongo ‘oku ‘ikai ke nau ‘ilo‘i ia (Ln. 19:10-11; Loma 13:1).

‘Oku hanga ‘e he mafai ‘oku nau ma‘ú ‘o ‘ai ke nau ha‘isia ki he ‘Otuá ‘i he founiga ‘oku nau fakahoko ‘aki ‘a e fakamaau totonú (Saame 82:2).

‘Oku fakahaa‘i ‘e he ‘Otuá ‘a e founiga ‘oku totonu ke fakamāu‘i ai ‘e ha fakamaau fakaetangata (Saame 82:3-4). Kapau te nau fakahoko totonu ia, ‘e lau kinautolu ko e "ngaahi foha ‘o e Fungani Māfimafí" (Saame 82:6). Ka ‘ikai, te nau tō kinautolu ‘i he fakamaau fakalangi (Saame 82:7-8).

KO E ‘AHI‘AHI

KO E HOUHAU FAKALANGI

"Hua'i atu ho'o 'itá kiate kinautolu, pea tuku ke puke 'a kinautolu 'e ho'o 'ita 'itá" (Saame 69:24)

Te tau lava fefe 'o fenāpasi mo e ngaahi lea 'o e Saame 137:9 – "E monū'ia ia, 'a ia 'okú ne to'o mo laiki ho'omou fānau īkí ki he ngaahi maká" – mo e kole 'a Sīsū ke 'ofa ki hotau ngaahi filí?

Ko e ngaahi saame 'oku kōlenga ki he 'Otuá ke ne sauni mo hua'i atu 'a 'ene houhaú ki he tangatá 'oku fefeka mo ta'efakafiemālie. Tautautefito ki he taimi 'oku tau fakakaukau ai ki he'etau 'ita mo 'etau founiga ke sauni.

Kae kehe, 'oku 'ikai 'aupito fakataumu'a 'a e tokotaha - tohi - sāmé ia ke ne sauni kiate ia pē. Tuku 'a e ngaahi ngāue ko iá ki he 'Otuá, koe'uhí ko e 'Otuá pē 'e lava ke ne fai 'a e fakamaau totonu mo'oní, pea 'oange ki he kakai 'enau totongi tuha ki he'enau ngaahi ngāué.

Kuo tuku 'e he ue'i fakalaumālié 'a e ngaahi leá ni koe'uhí ke tau lava 'o sio lelei he 'ikai lava ke to'o ma'ama'a 'a e leleí mo e koví. 'Oku 'i ai 'a e ngaahi nunu'a 'o e koví, pea 'oku fakahāhā 'a e houhau 'o e 'Otuá ko e founiga pē ia 'e taha ki hono faka'auha iá.

KO E FALE HUFANGA‘ANGA

"Kae ‘oua ke u hū ki he potu toputapu ‘o e ‘Otuá; Pea toki mahino kiate au ‘a honau iku‘angá" (Saame 73:17)

‘Oku fehokotaki vāofí ‘a e Hūfanga‘anga Fakasilesitrialé mo e Fakamāú. ‘I he Potu Toputapu ‘o e Mā‘oni‘oní, ‘a ia ‘oku pule ai ‘a e ‘Eikí "“oku nofo ‘i he selupimí" (Saame 99:1), ‘oku fakahoko ai ‘a e ngāue ‘o e fakamāú (Taniela. 7:9-10).

Ko e feitu‘u ‘eni ‘oku fakahoko ai hono fakamolemole‘i ‘o e angahalá pea mo hono toe fakafoki mai ‘o e fakamaau totonú. ‘Oku fakatou ‘uhinga ‘eni ki hono fakalelei‘i ‘o kinautolu ‘oku pikitai ki he Fakamo‘uí mo e fakamala‘ia‘i ‘o kinautolu ‘oku fakafisinga‘i lá (Saame 1:5-6).

Hangē ko ia ‘oku fakatātaa‘i mahino ‘i he puha ‘o e fakamo‘oní, ‘oku makatu‘unga ‘a e Fakamāú ‘i hono fakahoko pe maumau‘i ‘a e Lao ‘a e ‘Otuá, ‘a e Fekau ‘e Hongofulú.

Fakapapau‘i ‘a e fakamolemole faka‘otuá, ‘oku faka‘amua ‘e he kau sevāniti ‘a e ‘Otuá ‘a e houa ‘o e Fakamāú, pea kalanga ki he‘ene a‘u maí koe‘ahi ke faifai pea fakahoko ‘a e fakamaau totonú (Saame 7:6-8; 9:19; 67:4; 99:4; 135:14).

"I hono fa‘u ‘o e kaufana ‘i he ‘ao ‘e he feohi ‘a e la‘aa mo e vai kaukau, ‘oku pehe pe hono fakafofonga‘i ‘e he ‘umata ‘oku ne takatakai‘i ‘a e taloni ‘a e malohi fakataha ‘o e ‘alo‘ofa mo e fakamaau totonu. ‘Oku ‘ikai ko e fakamaau totonú ‘ata‘atā pē ‘oku totonu ke tau tauhí; he ‘e tuku ‘e he me‘á ni ‘a e nāunau ‘o e ‘umata ‘o e tala‘ofá ‘i ‘olunga ‘i he taloní; ko e me‘a pē na‘e lava ke mamata ki ai ‘a e tangatá ko e tautea ‘o e fonó. Kapau na‘e ‘ikai ke ‘i ai ha fakamaau totonu, ‘ikai ha tautea, he ‘ikai ha tu‘u ta‘eue‘ia ki he pule‘anga ‘o e ‘Otuá. Ko e feohi ‘o e fakamāú mo e ‘alo‘ofá ‘okú ne ‘ai ke kakato ‘a e fakamo‘uí."